

АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ

Одним з нових підходів до аналізу господарської діяльності є динамічний аналіз неплатоспроможності, який покликаний виявити довгострокові тенденції розвитку кризової ситуації з подальшою мотивацією застосування санаційної процедури або відмову від неї. Сутність даного підходу полягає в ретроспективному аналізі платоспроможності підприємства з виявленням темпу зміни (зниження) коефіцієнтів платоспроможності.

Підставою для визнання структури зведеної облікової звітності незадовільною, а підприємства – неплатоспроможним є наявність однієї з умов: коефіцієнт поточної ліквідності (K1) або коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами (K2) має значення менше нормального. Підставою для визнання стійко неплатоспроможного підприємства потенційним банкрутом є наявність одного з таких критеріїв: коефіцієнт забезпеченості фінансових зобов'язань активами (K3) на кінець звітного періоду має значення більш норми, коефіцієнт забезпеченості прострочених фінансових зобов'язань активами (K4) на кінець звітного періоду має значення також більш нормативу (1,2).

Аналіз зазначених коефіцієнтів не дає вичерпної інформації для формування рішення про доцільність санації. Тому, пропонується доповнити аналіз платоспроможності підприємства динамічним аналізом і виявити швидкість розвитку кризових явищ на підприємстві.

У ході проведених досліджень висунуто припущення, що ефективність санації перебуває у зворотній залежності від швидкості розвитку кризи на підприємстві. Дослідженню підлягають організації, у яких намітилися або чітко позначені ознаки і симптоми кризового стану, з метою вивчення швидкості розвитку кризи.

Методика розрахунку включає наступні етапи:

1. Обчислення коефіцієнтів K1-K4 за досліджуваний період (у потенційних банкрутів значення даних коефіцієнтів, як правило, набагато гірше нормативу). Аналізований масив інформації повинен включати дані за тривалий період кризового стану підприємства і закінчуватися даними на момент розрахунку або на момент порушення справи в господарському суді про банкрутство боржника.

2. Побудова графіків зміни даних коефіцієнтів по кожному підприємству з виявленням функціональної залежності. Побудувавши апроксимуючу лінійну функцію до кожного графіку і визначивши коефіцієнт коре-

ляції, диференціюємо отриману функцію по t і отримуємо приріст функції за одиницю часу, що і назвемо швидкістю зміни i -го показника. Таким чином, ця функція описує зміну показника за період часу t у формі $y=f(t)$, тоді приріст функції $\Delta y = f(t + \Delta t)$, а швидкість зміни показника в момент часу дорівнює

$$f'(t) = \lim_{\Delta t \rightarrow 0} \frac{f(t + \Delta t) - f(t)}{\Delta t} \quad (1)$$

Виходячи з геометричного сенсу похідної, швидкість зміни показника дорівнює тангенсу кута, утвореного з позитивним напрямком до осі абсцис дотична до графіка функції $f(t)$ у відповідній точці $M_o(t; y)$. У даному випадку за y приймаються значення коефіцієнтів (К1-К4 або інші коефіцієнти, в залежності від вимог споживача інформації), за t – час, а інтервали, через які проводився розрахунок показників – Δt , мінімальний з точки зору бухгалтерського обліку періода – місяць.

При значенні коефіцієнта кореляції нижче необхідного рівня (0,7), доцільно зробити поділ масиву інформації на періоди і зробити уточнений розрахунок. Здійснення поділу масиву інформації на періоди правомірно скласти похідні функцій, що описують зміну показника на кожній ділянці. Правомірність даної процедури підтверджує теорема:

Похідна суми кінцевого числа диференційовних функцій дорівнює відповідній сумі похідних цих функцій, доказ якої наведено у Н.С. Піскунова [2, с.74]. Після знаходження швидкості зміни декількох коефіцієнтів платоспроможності необхідно привести результати до єдиного інтегрального показника, який і назвемо швидкістю розвитку кризи. Приведення до єдиного інтегрального показника швидкості здійснюється за модифікованою методикою, запропонованої професором А.Д. Шереметом [3, с.186]:

$$V_k = 1/\sqrt{p_1 (1-x_1)^2 + p_2 (1-x_2)^2 + \dots p_i (1-x_i)^2} \quad (2)$$

де p_i - вага (значущість) i -го показника,
 x_i – стандартизовані значення рівня i -го показника, розраховані за формулою:

$$x_{ij} = \frac{V_{k_i}}{V_{k_{iopt}}} \quad (3)$$

де $V_{k_{iopt}}$ - граничне (найгірше) значення показника V_{k_i} .

V_{k_i} – швидкість i -го показника.

Вага показника p_i може встановлюватися на основі експертної оцінки в кожному конкретному випадку, виходячи з вимог зацікавлених у розра-

хунку осіб. Він повинен приймати постійне значення для всіх порівнюваних підприємств. Значення ваги може прийматися рівним для всіх показників, якщо споживач інформації вважає однаковою мірою значимим кожен з аналізованих коефіцієнтів.

Швидкість розвитку кризи – кількісна оцінка інтенсивності, темпу зміни платоспроможності підприємства. Необхідність розробки методики оцінки швидкості розвитку кризи, викликана нестачею кількісних критеріїв обґрунтування процедури санації на підприємстві. Результат розрахунку швидкості кризи доцільно зіставляти з рівнем даного показника інших підприємств, що знаходяться в стадії кризи. Чим вище рівень V_k , тим інтенсивніше відбувається кризовий процес на підприємстві. Показник швидкості кризи отримав використання при визначенні рейтингової оцінки інвестиційної привабливості підприємств, що знаходяться в стадії кризи.

Література:

1. Антикризисное управление предприятием / В.П. Ельсуков, В.С. Каменков, Б.И. Конанов, А.И. Мироничеснко [монографія] //«Аверс», 2003. – 574 с.
2. Білоус О. Конкурентоспроможність у сучасному глобальному світі /Білоус О. //Мацейко Ю. Економічний часопис XXI. 2008.- №9. С 10-18.
3. Пискунов Н.С. Дифференциальное и интегральное исчисления для втузов: М., «Наука», 1968. – Т.1. – 552 с.
4. Шеремет А.Д. Методика финансового анализа / Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С., Негашев Е.В. //– М.: ИНФРА –М, 2000. – 208 с.

Наталія Предеус, к.е.н., доцент

*Саратовский государственный социально-экономический университет
г. Саратов, Россия*

УЧЕТ ИНВЕСТИЦИЙ И ЦЕЛЕВОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В КОНТЕКСТЕ ВРЕМЕННОЙ ОПРЕДЕЛЕННОСТИ

В работах, посвященных инвестиционной проблематике, и законодательной базе по регулированию инвестиционной деятельности в Российской Федерации имеются множество подходов к определению инвестиций, реальных (капиталообразующих) инвестиций; долгосрочных инвестиций; капитальных вложений; инвестиционному процессу; инвестированию; инвестиционной деятельности.